

دنیای حسین

کتاب کار نیمه شعبان
ویژه مبلغان، مربیان و فعالان فرهنگی
(متوسطه اول و دوم)

به کوشش حسین شورابی

مقدمه

برای انجام یک فرایند تربیتی نیازمند استفاده از محیط‌ها و زمان‌های مناسب می‌باشیم. گاهی محیط تربیتی را به سختی می‌توان ایجاد نمود؛ اما گاهی هم محیط و زمان برای امر تربیت مانند موهبتی الهی در پیش‌روی ما قرار می‌گیرد. ماه شعبان یکی از همان زمانهایی است که خداوند متعال برای استفاده مربیان، مبلغان و فعالان عرصه فرهنگ و تربیت به عنوان هدیه‌ای گران‌قدر سالی یک بار در اختیار آنها قرار می‌دهد. ولادت امام زمان علیه السلام بهترین فرصت برای ایجاد امید، حرکت، تفکر و تعقل، جبران گذشته، شروعی دوباره و است. نیمه شعبان بهترین فرصت برای عهدي دوباره با امام عصر و آمادگی جهت حضور در ماه رمضان است. نیمه شعبان ظرفیتی جهت برگزاری برنامه‌های تربیتی و معرفتی در بستر مسجد، هیئت، نمازخانه مدرسه و غیره است. ویژه‌نامه دنیای چشم به راه برای کسانی است که می‌خواهند با استفاده از برکت ولادت امام عصر علیه السلام قدم‌هایی ناچیز اما نورانی را در جهت تربیت نسل نوجوان بردارند. ویژه‌نامه دنیای چشم به راه دارای بخش‌های زیر است:

- ۱- # **خیمه انتظار**: ویژه‌برنامه هیئت دانش‌آموزی در شب نیمه شعبان
- ۲- # **موکب انتظار**: برنامه‌های پخت نذری، سرود، نمایشنامه
- ۳- # **مسابقه منتظران**: مسابقه دانش‌آموزی
- ۴- # **حرف‌های منتظران**: ویژه‌برنامه تربیون آزاد، میزگرد و ...
- ۵- # **احکام**: برگزاری مراسم در هیئت و مسجد

خیمه انتظار

ویژه برنامه هیئت انصار المهدی در شب نیمه شعبان

خیمه انتظار: ویژه برنامه هیئت دانش آموزی در شب نیمه شعبان

کلیاتی که یک هیئت دانش آموزی لازم دارد:

الف) متحدالشکل و یک پارچه بودن:

ساختار خیلی سنتی هیئت، برنامه های هیئت را چند مسئله کاملاً جدا از هم تعریف می کند. یک سخنرانی و یک عزاداری! مخاطب هم انتظار ربط خاصی بین این برنامه ندارد؛ اما در شکل موردنظر و ایده آل برای هیئت دانش آموزی نباید ارزش برنامه ها جدا از هم بررسی شوند. زمانی ایده آل تحقق پیدا می کند که همه اجزای هیئت به ارتقای هم کمک کنند. رعایت سطح و شکل برنامه ها بسیار اهمیت دارد. نباید یک برنامه، برنامه دیگر را تحت الشعاع قرار دهد.

ب) نگاه درست به هیئت دانش آموزی:

از ثانیه اول که مخاطب می خواهد پایش را داخل بگذارد تا وقتی که سمت خانه می رود، باید شبیه یک فیلم سینمایی باشد. باید از آغاز شب یک هدف دنبال شود و تا پایان مراسم، به تحقق آن هدف دقت شود. اگر پوستری روی دیوار ورودی نصب می شود یا کلیپی روی پرده پخش می شود یا حتی اگر سخنران از چیزی حرف می زند، همه باید در راستای رسیدن به یک نقطه باشد و مخاطب احساس پراکندگی نکند. برای همین وجود یک مجری به شدت احساس می شود، یک مجری که بین برنامه ها ارتباط لازم را ایجاد کند.

براساس این دیدگاه موارد زیر ضروری است:

۱. استفاده از مجری

۲. استفاده از نور

برای از بین بردن یکنواختی خسته کننده در عین یکپارچگی برنامه ها (کم و زیاد شدن نور سالن متناسب با برنامه ها سبب می شود مخاطب، هماهنگی کار را حس کند.)

۳. استفاده مناسب از فضای زمانی خالی بین دو برنامه

برای تکه تکه نشدن برنامه ها (میان برنامه)

۴. گردانندگان هیئت

بخشی از هیئت، فراهم کردن زمینه ها، فضا، امکانات و فعالیت های زیرساختی است که نمی توان دانش آموزان را به طور مستقیم وارد این بخش ها کرد؛ اما بخش دوم و بخش ظاهری هیئت (خادمان و ناظران) را باید خود دانش آموزان (با توجه به اصل مردمی بودن هیئت) در دست بگیرند.

۵. نظم و تمیزی

یکی از چیزهایی که در شکل سنتی هیئت مغفول مانده، نظم است. بی نظمی های کوچک و بزرگ، جزء ذاتی و ضروری هیئت نیستند که قرار باشد آن را در شکل جدید هیئت نگه داریم. می توان در عین رعایت اصل مردمی بودن هیئت، نهایت نظم و تمیزی را در ۱. اجرای برنامه ها و ۲. فضای هیئت و استقبال از شرکت کننده ها رعایت کرد. برای این کار:

* یونیفرم یک شکل برای خادمان و ناظران لازم و ضروری است؛

* یک کفش داری بزرگ و یک متصدی برای به امانت سپردن کفش حاضران در مراسم؛

* تعارف کردن گلاب یا عطر هنگام ورود شرکت کننده ها به داخل هیئت؛

* خوش آمد گویی توسط دانش آموزان؛

* فراهم کردن سرویس بهداشتی (متناسب با جمعیت شرکت کنندگان) تمیز و در دسترس؛

* زمین مناسب (استفاده از قالی های هم شکل) برای جایگاه نشستن شرکت کننده ها؛

* تدارک مکانی برای به امانت سپردن تلفن های همراه، ضمن احترام به مخاطب و برای برقراری نظم (و

جلوگیری از آسیب های احتمالی و اخلاقی)؛

* تأمین سرویس های رفت و برگشت.

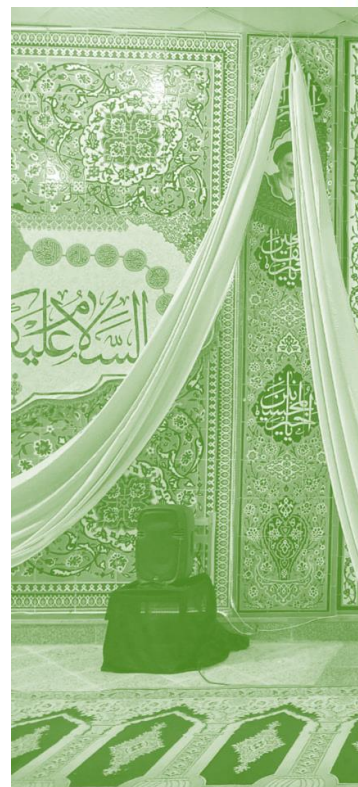
۶. اصل غافلگیری مخاطب

این مسئله، بیشتر یک اصل است تا یک برنامه یا فعالیت مشخص. مخاطب نباید از اول هیئت بداند دقیقاً با چه چیزهایی قرار است مواجه شود (البته برای این اصل نیز باید استثنایی قائل شد. نمی‌توان مخاطب را به طور صد درصد غافلگیر کرد، به ویژه هنگامی که قرار است ده شب متوالی در این برنامه شرکت کند. منظورمان این است که هر شب حداقل یک برنامه و یک کار خاص غافلگیر کننده برای مخاطب هیئت داشته باشد، مثلاً روزشمار نمایشی می‌تواند یکی از این برنامه‌ها باشد.)

۷. جایگاه و سن مخصوص و استفاده از نور

با توضیحات داده شده در بخش چستی هیئت دانش آموزی، اهمیت استفاده از جایگاه مناسب و دانش آموزی برای هیئت و استفاده از ترکیبات نوری در برنامه‌های مختلف روشن می‌شود. نکات مهم در این باره عبارتند از:

- * تمام طول جایگاه (سن) از سطح نشستن مخاطبان بالاتر است؛
- * برای هر برنامه (ذکر شده در عنوان بعدی) در جایگاه مکان معین و مخصوصی در نظر گرفته می‌شود؛
- * هر برنامه نور مخصوص به خودش را دارد.

۸. رنگ و بوی هیئت

* بهتر است ورودی و خروجی هیئت جدا باشند و میهمانان از همان دری که وارد هیئت می‌شوند، خارج نشوند؛

* در صورت مشترک بودن مخاطبان دختر و پسر، با تأکید ویژه، باید مسیر ورودی و خروجی دختران و پسران از هم کاملاً جدا و با فاصله باشد (حتی به قیمت تغییر مکان هیئت)؛

* نحوه ورود به هیئت نیز اهمیت زیادی دارد. نباید مخاطب یک دفعه و بی مقدمه وارد فضای اصلی حسینیه یا هیئت شود. از زمانی که به خیال خودش پایش را گذاشته توی هیئت، باید مسیر نسبتاً بلندی را طی کند تا به فضای اصلی برسد.

پیشنهادهات:

* این ورودی یک راهروی باریک باشد؛
* از طرح بحث هر شب در راهرو (در راستای متحدالشکل بودن هیئت و هدفمند اجرا شدن برنامه ها) استفاده شود؛
* از نور ملایم و عکس های خاص (تصاویر و مطالبی از شهدای نوجوان کربلا تا شهدای نوجوان انقلاب و دفاع مقدس) بهره گیری شود؛

* اگر قرار است چند شب جشن داشته باشیم اسم هر شب (با توجه به محتوا) در راهروی ورودی پررنگ تر شود (این تغییر به جلوگیری از یکنواختی ورودی هیئت در هر شب کمک می کند)؛
* چیدمان راهرو در هر شب به روز شود؛
* می توان از شعارهای دانش آموزی (نمونه به صورت شفاهی ارائه می شود)، مانند «با وضو وارد شوید» و اشاره به معنویت فضا و... استفاده نمود؛
* این راهرو بعد از تحویل کفش ها و امانتداری وسایل، شروع شود و به در ورودی ختم گردد؛
* دفتری برای ثبت دلنویسته در راهرو قرار گیرد؛
* هر شب یک یادگاری در راهرو اعطا شود (یادگاری هر شب یک کارت پستال دانش آموزی خاص بالوگوی برنامه است که نتواند آن را دور بیندازد)؛
* بوی سنتی هیئت (اسپند) لازم و ضروری است و حتماً باید وجود داشته باشد (در راستای اصل حفظ سنت های هیئت)؛
* نظم هیئت (و استفاده نکردن از پرچم ها و پارچه نوشته های رنگارنگ بی تناسب با هم) ضروری است؛

۳. سرفصل برنامه‌های هیئت:

الف) قرآن

- * آیات از قبل مشخص شده (با توجه به سرفصل سخنرانی‌ها)؛
- * نمایش ترجمه (فرآوری شده برای مخاطب نوجوان) بر روی پرده نمایش هم‌زمان با قرائت قاری نوجوان؛
- * صرف مدت زمان حداکثر ۵ دقیقه برای تلاوت آیات؛
- * ایجاد فضای تاریک برای سایر قسمت‌های هیئت و نورپردازی بر روی قاری و ترجمه آیات (برای ایجاد کانون توجه)؛
- * اختصاص یک مکان مخصوص برای قرائت قاری که فقط مخصوص قرائت است.

ب) شمای بی‌جواب

- * ایجاد سؤال و چالش در ذهن مخاطب متناسب با موضوع آن شب، به صورت مصاحبه‌های از قبل ضبط شده (در صورت عدم تهیه گزارش، خود مجری عهده‌دار این برنامه می‌شود)؛
- * این مصاحبه‌ها توسط یک فرد تقریباً هم‌سن و سال با مخاطب انجام می‌شود. پرسش‌ها نباید برای مخاطب نوجوان، دیرفهم باشند و باید به گونه‌ای طراحی شوند که مخاطب بدون این که به دقت بالایی نیاز داشته باشد، معنای سؤال را دریابد و به دنبال پاسخ مناسب برای آن باشد. فضای مصاحبه باید کاملاً زنده باشد و حتی پرتی‌های مصاحبه (من مصاحبه نمی‌کنم یا شوخی‌های دانش‌آموزان) را نشان دهد.
- حداکثر طول هر برنامه ۵ دقیقه است.

ج) سخنرانی

- سخنرانی برای این قشر باید طبق اصول خودش باشد. در ذیل به چهار اصل بسیار مهم اشاره می‌کنیم:
- * نباید نوجوان احساس کند که کسی دارد به او خوراک می‌دهد؛ زیرا مخاطب نوجوان میانه خوبی با نصیحت شنیدن ندارد؛
- * سخنران به زبان نوجوان حرف بزند؛
- * تغییرات در سخنرانی و شیوه بیان و اجرا نباید شکل سنتی منبر را خراب کند و همواره دانش‌آموز احساس کند در هیئت است؛
- * حداکثر زمان سخنرانی ۲۰ دقیقه است؛
- * جایگاه سخنران مشخص (منبر) است و به جز سخنرانی نباید هیچ برنامه دیگری در آن جایگاه اجرا شود؛
- * منبر باید زیبا و کوچک باشد.

۴. روزشمار نمایشی

اهداف: تاریخ‌گویی / ثبت تصویر در حافظهٔ نوجوان برای ارجاع‌های به موقع / ایجاد جذابیت نوجوانانه در هیئت / بروز ذوق هنری در حوزهٔ دینی در مخاطب / دادن الگوی هنر دینی

* ارائه یک روز شمار نمایشی با عنوان برای تولد ۱۱۸۸ سالگی از زندگی امام زمان (عج) تا امروز؛

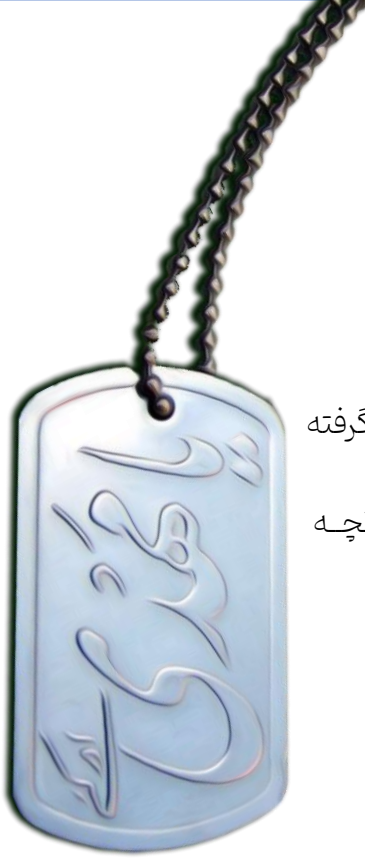
* در روز شمار نمایشی است می‌توان از نور و سایه، دیالوگ‌محور، نشانه و صوت و نمادسازی و... با دکور متحرک و... نیز استفاده بهینه کرد؛

* حداکثر زمان اجرای برنامه ۷ دقیقه است؛

* زمان اجرای نمایش‌گونه روزشمار باز است و متناسب با متن نوشته شده، در هر جای هیئت ممکن است اجرا شود (در بین مخاطبان، روی سن، بین مخاطبان و...)

* نور هیئت در هنگام این برنامه بر اساس متن نمایشنامه تنظیم می‌شود.

۵. خاطره‌گویی (دفاع مقدس)

* خاطره‌گویی صرفاً بیان خاطرات جنگ نیست. محتوای این برنامه برگرفته از خاطرات ناب سرداران جنگ و نوجوانان جنگ است؛ اما آنچه این برنامه را متمایز می‌کند:

* ابتدا نحوه بیان خاطرات است؛

* بهتر است خاطره‌گو، یک شخص روحانی جوان باشد؛

* مکان خاص خاطره‌گویی (با دکور خاص خودش) در جایگاه تعریف و مشخص شده است؛

* استفاده از نور مخصوص برای این برنامه تأکید می‌شود؛

* استفاده از موسیقی انتخاب شده توسط کارگروه هنری لازم است.

۶. ارتباط ویژه

ارتباط ویژه می‌تواند با عتبات، یک فرد خاص در نقطه‌ای دیگر یا حتی تصویری و صوتی باشد. چیزی که مهم است، این است که:

۱. ارتباط زنده باشد؛

۲. ارتباط ویژه (در راستای اصل غافلگیری و ایجاد جذابیت) از ابتدا نامشخص باشد؛

۳. ارتباط ویژه با طرح بحث و موضوعات محوری آن شب مرتبط باشد.

#موکب انتظار

برنامه‌های پخت نذری، سرود، نمایشنامه

موبک انتظار: برنامه‌های پخت نذری، سرود، نمایشنامه

۱- پذیرایی

یکی از مهم‌ترین و جالب‌ترین کارهایی که می‌تواند در هیئت دانش‌آموزی موجب ارتباط بیشتر و با نفوذ بالاتری بین مربی و دانش‌آموز شود، پخت غذای نذری است که طبق آیین بومی و رسومات هر منطقه دارای ویژگی‌های خاص خود است. هم‌زدن غذای نذری نیز از آن دسته تجربه‌های معنوی و جذابی است که برای همیشه در خاطر انسان باقی می‌ماند و با هیچ تجربه دیگری قابل مقایسه نیست.

البته یکی از اصولی که در هیئت باید رعایت شود، اصل سادگی است و دانش‌آموزان و مربیان برای پخت غذای نذری نباید خود را به سختی بیندازند؛ بنابراین، لیست کوتاهی از غذاهای ساده برای پذیرایی پیشنهاد می‌شود:

* سیب‌زمینی پخته با نان تازه (در این نذری یک نفر ابتدا سیب‌زمینی‌ها را می‌شوید، سپس یک صافی را برعکس کف دیگ می‌گذارد و آب را در آن خالی می‌کند. در این روش، سیب‌زمینی بخارپز می‌شود)؛
* حلوا؛

* نان عباس‌علی؛

* ساندویچ نان و پنیر و سبزی؛

* انواع نوشیدنی‌ها و...

از جمله نذری‌های ساده هستند.

۲- پخش سرود

یکی از مواردی که در نیمه شعبان می‌تواند تأثیر زیادی روی مخاطب بگذارد، پخش سرود با محتوای مربوط به نیمه شعبان است. شاید سال‌ها باشد که گروه‌های سرود زنده دیگر دیده نمی‌شوند یا کمتر دیده می‌شوند، با آن‌که دارای جذابیت‌های خاص خودشان هستند.

این مورد هم مانند پخت غذا تأثیر به‌سزایی در ایجاد ارتباط بین مربی و دانش‌آموز دارد؛ البته باید توجه داشت که نوع سرود، متن و اجرا مطابق با محل زندگی، سن و جنسیت دانش‌آموز تغییر می‌یابد.

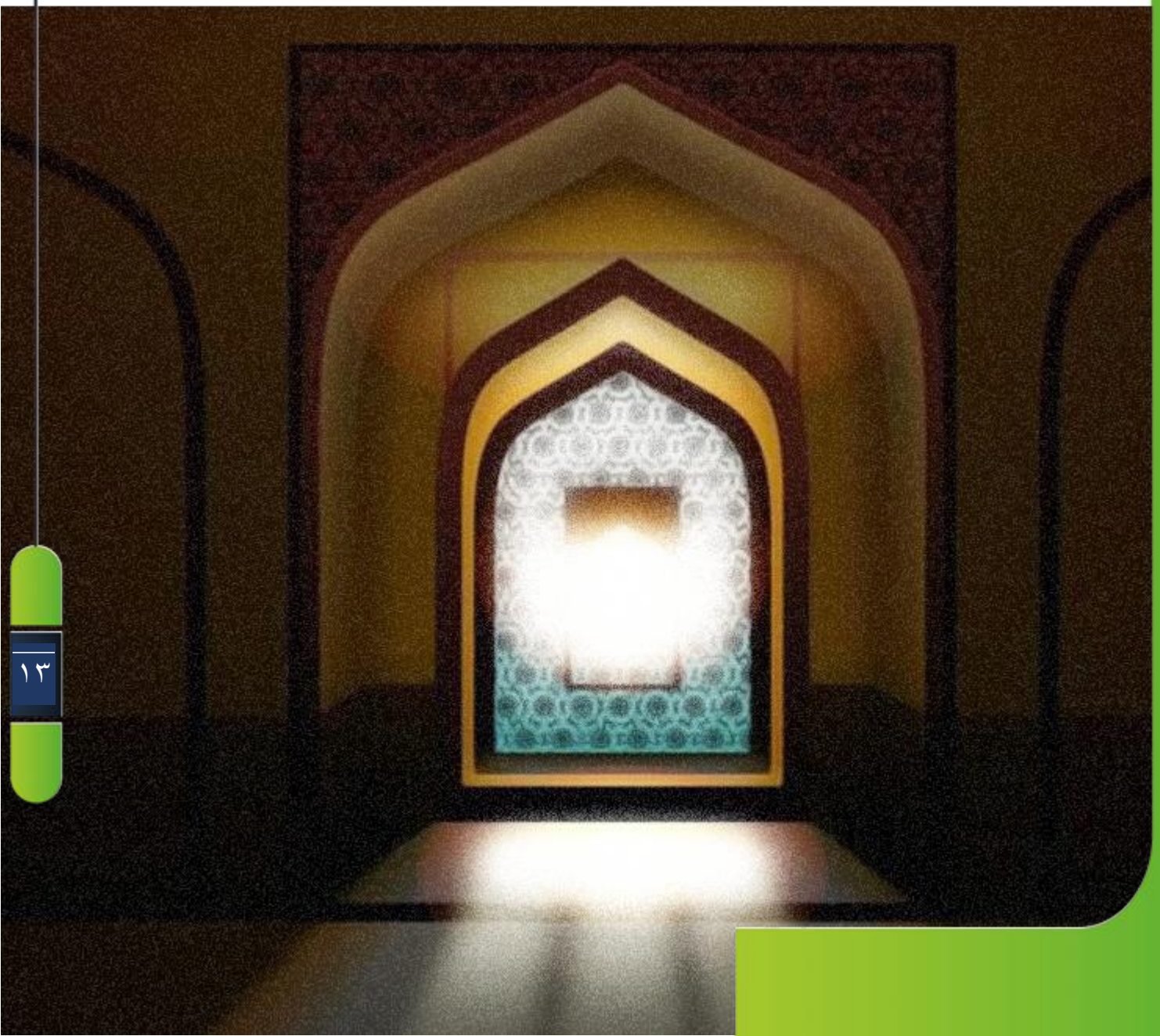
۳- اجرای نمایشنامه

اجرای نمایشنامه می‌تواند از مواردی باشد که نه تنها باعث ایجاد روحیه همکاری و کار گروهی بین دانش‌آموزان می‌شود، بلکه تأثیر زیادی در روحیه تماشاچیان خود نیز دارد.

یک نمونه از نمایشنامه‌هایی که می‌توان پیشنهاد داد:
[/https://khedmatgozaran.com/mag/۲۵۱۹۴۸/namayeshname-bevaghte-tolo](https://khedmatgozaran.com/mag/۲۵۱۹۴۸/namayeshname-bevaghte-tolo)

۴- پخش مستند

پخش مستند با محوریت مهدویت پیشنهاد :
[/https://khedmatgozaran.com/mag/۲۶۵۶۷۹/letter](https://khedmatgozaran.com/mag/۲۶۵۶۷۹/letter)

مسابقه

مسابقه دانش آموزی

مسابقه منتظران: مسابقه دانش آموزی

۱- مسابقات کتاب خوانی

در این قسمت می توان با نظرسنجی دانش آموزان، یک کتاب را با موضوع مهدویت به عنوان منبع پرسش ها قرار داد و روزانه یک سؤال از بخش های مختلف آن طراحی کرد.

نمونه برگزاری مسابقات:

<https://khedmatgozaran.com/mag/۲۶۳۴۰۳/pro/mised-condition-match>

و

<https://khedmatgozaran.com/mag/۲۴۹۲۶۳/hop/e-shelter-to-all-match>

۲- مسابقات ورزشی

این مسابقات می توانند با محوریت بازی های محلی طبق بوم منطقه باشند یا مسابقات پدر و پسر برای ایجاد ارتباط بین پدر و فرزند که هیچ دانش آموزی حاضر نیست از تجربه این حس چشم پوشی کند. البته باید به این نکته بسیار توجه داشت که نباید بین پسر و پدر، تقابل ایجاد شود که پیامدهای بسیار بدی در درازمدت خواهد داشت.

ازجمله این بازی ها که می توان بین پدران و پسران، دختران و مادران برگزار کرد، طناب کشی، دارت، ماست خوری، پانتومیم، دوچرخه سواری، فوتبال و... است.

۳- مسابقات علمی

یکی از مهم ترین بسترهایی که مربی می تواند کار تربیتی خود را از آن جاشروع کند، آموزش علمی است، به ویژه که امروزه بازار این قبیل مؤسسات و کانون های علمی داغ است، برای مثال می توان یک المپیاد علمی یا کارگاه تخصصی یک درس را برگزار کرد.

۴- مسابقات قرآنی

هدف از برگزاری مسابقات قرآنی، ترویج فرهنگ قرآن در جامعه است و اگر این فرهنگ ناب در جامعه حاکم شود، بسیاری از مشکلات جامعه برطرف خواهد شد. برگزاری مسابقات قرآن تأثیر بسیاری در شکوفایی استعداد دانش‌آموزان و ایجاد روحیه خودباوری و امید و نشاط و ایجاد معنویت در دل خانواده‌ها دارد. از شیوه‌های متداول و مرسوم در اکثر مناطق، برگزاری این مسابقات در رشته‌های حفظ (حفظ کل، ۲۰ جزء، ۱۰ جزء و...) قرائت (صوت، ترتیل)

روان خوانی و روخوانی است (این مسابقات را می‌توان در طول شعبان انجام داد)؛ اما می‌توان برای آن که به این مراسمات رنگ و بوی مهدوی بیشتری داد، آن را به صورتی برگزار کرد که هم برای نوجوانان و جوانان جذاب باشد و هم شروع تازه‌ای برای برگزاری این نوع از مراسمات باشد.

پیشنهادهای ما:

- ۱- برگزاری یک مسابقه با محوریت قرار دادن یک آیه از آیات مهدویت و تولید محصول فرهنگی یا رسانه‌ای بین دانش‌آموزان؛
- ۲- مسابقه ساخت کاردستی یا نقاشی با محوریت آیات مهدویت؛
- ۳- حفظ آیات مهدویت؛
- ۴- مسابقه ساخت داستان یا داستانک با محوریت آیات مهدویت؛
- ۵- مسابقه نمایشنامه‌نویسی با توجه به آیات مهدوی؛
- ۶- مسابقه مشاعره با موضوع مهدویت.

حرف‌های منتظران

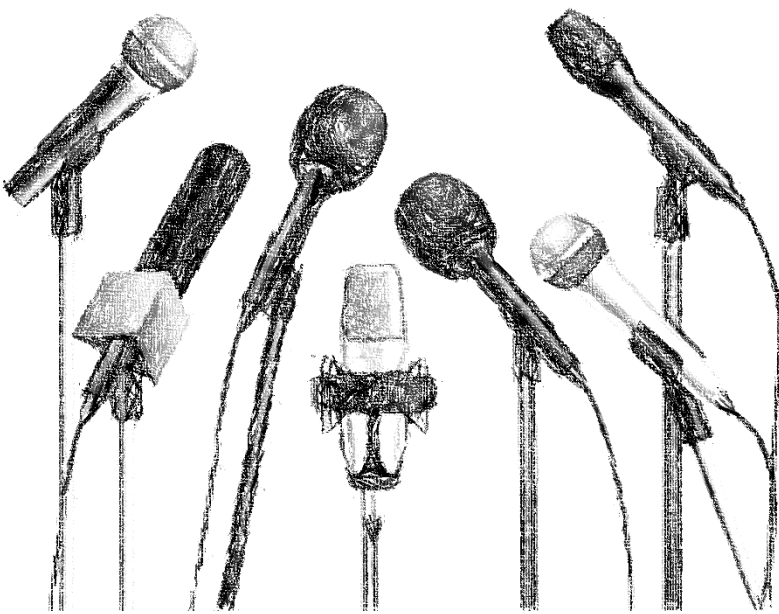
ویژه‌برنامهٔ تریبون آزاد، میزگرد و ...

حرف‌های منتظران: ویژه‌برنامه تریبون آزاد، میزگرد و ...

۱- برگزاری تریبون آزاد با محوریت مهدویت با اجرای یک طنزپرداز، یک مجری، یک استاد حاذق برای پاسخ به سؤالات (البته آسیبی که باعث در حاشیه قرار گرفتن موضوع بحث می‌شود، سؤالات سیاسی یا اقتصادی است که معمولاً مطرح می‌گردد که باید مدیریت شود).

۲- میزگردهایی برای پاسخ به سؤالات شرعی با دعوت از اساتید حوزه علمیّه شهرستان یا استان (با توجه به روزمرگی که در زندگی افراد جامعه پیش آمده، استفاده از ظرفیت شعبان برای پاسخ به سؤالات شرعی یا اعتقادی این افراد می‌تواند حلقه وصلی برای ایجاد ارتباط دوباره باشد).

۳- هماهنگی با ارگان‌های دولتی و خدماتی به عنوان میز خدمت که باعث ارتباط بیشتر دستگاه‌ها با مردم و پیگیری بهتر امور جاری شهر یا امور شخصی می‌شود (از آن جا که ظهور بشارت آبادانی دارد و رفع مشکلات بشر، در این راستا می‌توان با دعوت از مسئولان با نفوذ شهر یا نماینده مجلس آن شهر، بستری مناسب جهت صحبت مردم با مسئولان و حل مشکلات آن‌ها ایجاد کرد).

احکام

احکام برگزاری مراسم در هیئت و مسجد

احکام: احکام برگزاری مراسم در هیئت و مسجد

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی):

به طور کلی دست زدن فی نفسه به نحو متعارف در جشن های اعیاد یا برای تشویق و تأیید و مانند آن، اشکال ندارد؛ ولی بهتر است فضای مجالس دینی، به خصوص مراسمی که در مساجد و حسینیه ها و نمازخانه ها برگزار می شود، به ذکر صلوات و تکبیر معطر گردد تا انسان به ثواب آن ها برسد.

حضرت آیت الله العظمی سیستانی (مدظله العالی):

فی نفسه مانعی ندارد و مناسب این است که جایگزین صلوات و ذکر نشود.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله العالی):

دست زدن اگر با امور حرام دیگری مقرون نباشد، حرام نیست؛ ولی در مساجد و حسینیه ها از آن پرهیز کنید.

حضرت آیت الله العظمی بهجت (رحمة الله علیه):

اگر عدم مناسبت آن با مقام (و شأن) اهل بیت (علیهم السلام) انتزاع (استفاده) نشود و به حدّ لهُو هم نرسد، مانعی ندارد.

حضرت آیت الله العظمی تبریزی (رحمة الله علیه):

دست زدن داخل عنوان لهُو است و با مجالس اهل بیت (علیهم السلام) مناسبت ندارد و مناسب با این مجالس، صلوات و مثل آن است.

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی (رحمة الله علیه):

به طور کلی دست زدن در مساجد و حسینیه ها و اماکن مقدّس، به هر عنوان که باشد، جایز نیست و در غیر آن ها هم با توجه به این که در طول تاریخ اسلام و تشیّع، شعار مسلمانان ذکر صلوات بوده است، خصوصاً در مجالسی که به نام و یاد ائمه (علیهم السلام) تشکیل می شد، لذا مناسب است مسلمانان احساسات و علائق مذهبی خویش را با فرستادن صلوات ابراز دارند.